

Monumentnummer*: 531613

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Status rijksmonument
Inschrijving register* 19 september 2014
Kadaster deel/nr 82646/7

Woonplaats* Tull en 't Waal
Gemeente* Houten
Provincie* Utrecht

Kadastrale gemeente* Houten
Sectie* I
Kadastraal object*
Appartement aanduiding
Grondperceel 1524

Omschrijving**

Cluster 59. Bomvrij bouwwerk/kazerne A.

NIEUWE HOLLANDSE WATERLINIE

Inleiding

Het BOMVRIJ BOUWWERK / KAZERNE A van het Werk aan de Korte Uitweg is van een type bomvrije bouwwerken dat aan drie zijden en bovenop is voorzien van een aarden dekking en dat alleen een gevel aan de keelzijde bezit. Met de toename van de draagwijdte van het geschut, de kracht van de inslagen van projectielen en de explosieve kracht van (brisant)granaten werd het steeds moeilijker weerstand te bieden tegen beschietingen. Verzwaring van metselwerk, toepassing van schokabsorberende metselsystemen (onder meer door middel van bogen), flauwe hellingshoeken en gebogen of juist puntige vormen, gebruik van beton - en later van gewapend beton - in steeds zwaardere uitvoering, was een van de manieren om de vestingwerken bestand te houden tegen toenemende aanvalskracht. Bovendien was het aanbrengen van aarddekkingen een goed middel gebleken om de energie te absorberen of te dempen. Dit is de reden waarom vele gemetselde of betonnen werken van een aardlaag of een frontbescherming van zand of aarde zijn voorzien. Afhankelijk van de periode van ontstaan - en daarmee van de te verwachten inslagkracht van projectielen - werd van 'bomvrije gebouwen' gesproken, wanneer ze bestand te zijn werden geacht tegen een van tevoren bepaald aantal inslagen van zwaar kaliber.

Omschrijving

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Het BOMVRIJ BOUWWERK / KAZERNE A van het Werk aan de Korte Uitweg ligt tegenover de toegangsbrug en telt één bouwlaag onder een aarden dekking. Het bouwwerk dateert blijkens een hardstenen stichtingssteen uit 1877. De enige gevel is in baksteen uitgevoerd en is naar de keelzijde (west) gericht. De gevel is in zeven traveeën onderverdeeld, met hierin getoogde toegangs- en / of vensteropeningen; alle traveeën overspannen door driedubbele ontlastingsbogen. Beide uiteinden van de gevel naar achteren gekromd. Ventilatie- en / of rookkanalen uitstekend uit de aarden dekking. Houten deuren en luiken in de gevelopeningen. Het interieur bevat wit gesausde, getoogde ruimten met getoogde, inwendige verbindingen.

Waardering

BOMVRIJ BOUWWERK / KAZERNE A van het Werk aan de Korte Uitweg is van algemeen belang vanwege:

* Cultuurhistorische waarden als onderdeel van de Nieuwe Hollandse Waterlinie zoals deze is ontworpen door C.R.T. Kraijenhoff en in eerste aanleg vanaf 1815 door hem, Jan Blanken en majoor-ingenieur Willem Offerhaus is gerealiseerd en daarna door anderen gedurende ongeveer 125 jaar is versterkt en verbeterd.

* Architectuurhistorische waarden in het bijzonder als uiting van de militair-strategische bouwkunde, die gebaseerd is op: a. het systeem van inundatie en accesverdediging (19de eeuw), b. de wedloop met de zich versterkende offensieve middelen (19de eeuw).

Het betreft hier een onderdeel uit 1876-1878, dat een voorbeeld is van een bomvrij gebouw, dat aan alle zijden - op de keelzijde na - is gedekt door dikke aardlagen.

* Ensemblewaarde en situationele waarden als onderdeel van de Nieuwe Hollandse Waterlinie. Tevens vanwege de functionele en fysieke samenhang met de overige onderdelen van het complex.

* Het onderdeel is representatief (karakteristiek) omdat het een goed voorbeeld is van een bomvrij gebouw uit deze periode.

* Het onderdeel is goed bewaard omdat het in architectuur en detaillering de kenmerken uit de bouw- en de functionele tijd heeft behouden.

Hoofdcategorie

Verdedigingswerken en militaire gebouwen

Subcategorie

Bomvrij militair object

Functie

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument